

Anförande på temat "Ryssland ut ur Ukraina" på Fria Ukrainas plats i Stockholm

12 juni 2024

Ambassadör Hans Corell

Före detta rättschef i Justitiedepartementet, UD och Förenta nationerna¹

Ärade åhörare,

Det är med stor sorg som jag infinner mig här idag. Rysslands aggression mot Ukraina är ett utomordentligt allvarligt brott mot den mest grundläggande regeln i FN-stadgan, nämligen Artikel 2, paragraf 4, som förbjuder hot eller våld mot andra stater.²

Mot bakgrund av mina kontakter med dåvarande Sovjetunionen och efter år 1991 med Ryssland är det med stor sorg som jag konstaterar att förhållandena mellan våra länder har försämrats allvarligt.

Under min tid som rättschef i UD mellan åren 1984 och 1994 hade Sverige konstruktiva relationer med Sovjetunionen och med Ryssland. Själv hade jag flera positiva samtal med Boris Pankin som var Sovjetunionens ambassadör i Sverige åren 1982–1990.

År 1988 kunde Sverige och Sovjetunionen nå en överenskommelse om hur vi skulle reglera avgränsningen i den så kallade vita zonen i havet öster om Gotland. När man på högsta politiska nivå var överens, föll det på min lott att vara ordförande i den svenska delegationen när den exakta gränslinjen skulle bestämmas. Här hade jag en utmärkt förhandling med min ryske kollega, rättschefen Yuri Rybakov, med vilken jag hade goda kontakter genom åren. Avtalet undertecknades i Moskva den 18 april 1988.

Från mars 1994 till mars 2004 var jag rättschef i Förenta nationerna. Det medförde att jag fick träffa ett stort antal statschefer. Men jag fick aldrig träffa Vladimir Putin. Däremot hade jag under den tiden många kontakter med Rysslands dåvarande FN-ambassadör Sergey Lavrov. Samtalen med honom var intressanta. Han var naturligtvis tuff men alltid konstruktiv och analytisk i sina resonemang. Veckan efter det jag i mars 2004 lämnade FN återvände Sergey Lavrov till Moskva för att bli utrikesminister. Jag känner inte igen honom längre. Och jag har många vänner som säger samma sak.

På FN:s rättsavdelning hade jag tre ryska tjänstemän som jag satte stort värde på. Särskilt vill jag nämna Vladimir Golitsyn, som var mycket konstruktiv. År 2008 blev Vladimir vald till domare i Internationella havsrättsdomstolen, en befattning som han innehade i tio år. De sista fyra åren var han domstolens president. Sorgligt nog avled Vladimir i mars 2023. Jag hade stor respekt för honom.

¹ Se www.havc.se

² Artikel 2, paragraf 4 i svensk översättning: ”Alla medlemmar skall i sina internationella förbindelser avhålla sig från hot om eller bruk av våld, vare sig riktat mot någon annan stats territoriella integritet eller politiska oberoende, eller på annat sätt oförenligt med Förenta nationernas ändamål.”

För mig blev det viktigt att återkalla dessa minnen för att beskriva den kontrast som Ryssland nu skapat genom aggressionen mot Ukraina. Det som sker där är fullständigt oförlåtligt. Och särskilt allvarligt är det ju att det är presidenten i en permanent medlem av FN:s säkerhetsråd som har det högsta ansvaret för de brott som begås mot folket i Ukraina. De ansvariga måste ställas inför rätta.

Frågan är då vad som måste göras nu. Enligt min mening är det absolut nödvändigt att Ryssland avslutar aggressionen mot Ukraina och drar tillbaka sina trupper från landet. Ryssland måste respektera FN-stadgan och införa rättsstaten på det nationella planet.³

Särskilt viktigt är det att relationen mellan Ryssland och framför allt länderna i västvärlden kan förbättras. Här finns det ju ett gemensamt intresse som ju ingen kan ifrågasätta. För befolkningen i våra länder är det absolut nödvändigt att vi kan skapa en fredlig samexistens mellan Ryssland och oss.

Målet måste ju vara att det skall råda normala fredliga förbindelser mellan Ryssland och den övriga världen. Jag anser att det är sorgligt att vi i västvärlden inte engagerade oss mera med befolkningen i Ryssland efter det kalla krigets slut. Men nu måste initiativ tas så att en fredlig samexistens kan skapas. Normala förbindelser både på det mänskliga och det ekonomiska planet måste upprättas mellan våra länder.

Min vädjan till Ryssland blir därför: lämna omedelbart Ukraina och upprätta kontakter med västländer för att inleda en seriös diskussion om hur man kan skapa en fredlig samexistens mellan våra länder grundad på rättsstatens principer. Att uppnå detta mål har mycket stor betydelse för befolkningen i våra länder – och för internationell fred och säkerhet.

Tack för uppmärksamheten!

³ *Rule of Law – A guide for politicians*. A Guide elaborated under the auspices of the Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law at Lund University, Sweden, and the Hague Institute for the Internationalisation of Law (HiIL), the Netherlands

<https://rwi.lu.se/publications/rule-law-guide-politicians/>

Direkt länk till den ryska översättningen:

<https://rwi.lu.se/app/uploads/2014/01/Russian.pdf>

Direkt länk till den svenska översättningen:

<https://rwi.lu.se/app/uploads/2013/01/Rattsstaten-En-handledning-for-politiker.pdf>